

geïntegreerde militaire samenwerking met aan het hoofd een Amerikaanse opperbevelhebber (*General* Eisenhower was de eerste). Amerika's deelneming aan de Navo lag in de lijn van de Amerikaanse politiek: in '46 had president Truman aangekondigd dat hij hulp zou bieden aan staten die door de Sowjet-Unie bedreigd werden en in '48 had het Congres op voorstel van de regering besloten, de opbouw van de door de oorlog geschonden economie der Europese staten te bevorderen door een voor die tijd gigantisch hulpprogram: de Marshall-hulp, genoemd naar de vroegere stafchef van het Amerikaanse leger die als president Trumans *Secretary of State* (minister van buitenlandse zaken) als eerste dat denkbeeld had gelanceerd. Daarbij was een belangrijke rol gespeeld door de beduchtheid dat, als het niet tot een wederopbouw zou komen van het Westeuropese bedrijfsleven, een voortdurende misère de communistische partijen (deze hadden met name in Frankrijk en Italië een sterke aanhang gekregen) aan de macht zou brengen.

De Marshall-hulp had het beoogde effect en de Navo hield de Sowjet-Unie in toom. De betekenis van de nieuwe verdragsorganisatie lag vooral hierin dat de Verenigde Staten ten nauwste betrokken werden en *bleven* bij de verdediging van de niet-communistische landen in Europa – verder ging de opzet niet. In '53 kwam het tot grote anti-communistische stakingen in Oost-Duitsland, in '56 tot een indrukwekkende volksofstand in Hongarije, in '68 tot een massaal zich afkeren van het traditionele communisme in Tsjecho-slowakije en in al die gevallen grepen Russische troepen in en verhinderden dat de diepe weerzin van de betrokken volkeren tegen het hun opgelegde dwangstelsel tot een wijziging van regime leidde.

De Navo onthield zich van ingrijpen.

★

Was Groot-Brittannië van meet af aan een stuwende factor bij de opbouw van een gemeenschappelijke afweer jegens de Sowjet-Unie, deelneming aan het proces van politiek-economische integratie in West-Europa werd enkele tientallen jaren lang afgewezen: de Britten hadden nooit deel uitgemaakt van wat zij 'het Continent' noemden en stelden prijs op handhaving van hun speciale band met de Verenigde Staten alsook met de landen van het Britse Gemenebest. Het gevolg was dat zij terzijde bleven staan toen het in West-Europa kwam tot op integratie gerichte